

STANOWISKO XXXVII Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie oświaty

Wiedza i umiejętności naszych mieszkańców są podstawą rozwoju gmin i ich sukcesu społeczno-gospodarczego. Dlatego sprawy oświaty są priorytetem dla Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej i jego gmin członkowskich. Wielokrotnie w minionych latach zabiegaliśmy o takie działania parlamentu i rządu, by prawo oświatowe i system finansowania zadań oświatowych prowadzonych przez samorządy odpowiadały rzeczywistym zobowiązaniom, wynikającym z przepisów prawa oświatowego.

Niezbędne są kompleksowe zmiany w systemie finansowania zadań oświatowych, które zagwarantują, by samorządy nie były obciążane skutkami finansowymi rządowych decyzji, a finansowanie edukacji szkolnej i przedszkolnej odbywało się na uczciwych i transparentnych zasadach.

System finansowania oświaty, musi zapewnić środki na realizację zobowiązań wynikających z prawa oświatowego, które powinny być skatalogowane i wycenione. **Obecny system finansowania oświaty opiera się na części oświatowej subwencji ogólnej, która nie zabezpiecza samorządom w sposób należyty środków na realizację zadań oświatowych.**

Od momentu przekazania samorządom prowadzenia jednostek edukacyjnych, subwencja oświatowa w coraz mniejszym stopniu zapewnia gminom pokrycie kosztów zadań edukacyjnych. Zmniejszeniu uległ także udział nakładów na oświatę w ogólnym budżecie państwa. Wiele samorządów wiejskich sygnalizuje, że naliczona subwencja nie zabezpiecza nawet kosztów wynagrodzeń nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych i pochodnych od tych wynagrodzeń. W związku z tym, corocznie zwiększa się luka obrazująca zaangażowanie środków własnych JST do realizacji zobowiązań finansowych wynikających z przepisów prawa oświatowego.

Zwracamy się z wnioskiem o określenia precyzyjnych zasad naliczania subwencji oświatowej. Art. 28 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego jest zbyt ogólny. W praktyce ustalenie łącznej kwoty subwencji oświatowej zależy wyłącznie od etatów nauczycieli zatrudnionych na podstawie Karty Nauczyciela i ich średnich wynagrodzeń, określonych w art. 30 ust. 3 KN. W szczególności istnieje potrzeba uwzględnienia w subwencji zmieniającej się wysokości wynagrodzeń pracowników administracji, zmian cen wpływających na wydatki rzeczowe, w tym media itp. Ponadto kalkulacja powinna uwzględniać efekt wzrostu średniej wartości godzin ponadwymiarowych na etat nauczyciela.

Proponujemy kierunek zmian, zmierzający do zapewnienia stałej kwoty na prowadzenie oddziału, uzupełnionej tylko kwotą subwencji wynikającej z wag subwencyjnych na ucznia. Pozwoli to na bezpieczne funkcjonowanie małych szkół (zlokalizowanych zazwyczaj na terenach wiejskich) w czasach niżu

demograficznego. Przy obecnym systemie naliczania części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, nie jest możliwe utrzymanie szkół z mało licznymi oddziałami. **Stąd wniosek, powtarzany od dawna w wielu stanowiskach, o finansowanie „oddziału”, a nie „ucznia przeliczeniowego”.**

Szczególnie pilną kwestią do szybkiego uregulowania staje się konieczność określenia standardów dotyczących liczby uczniów w oddziale i szkole. **Skoro ustalona została maksymalna liczba uczniów w oddziale klas I-III, powinna być określona także minimalna, poniżej której nie powinien być tworzony oddział.** W okresie rezygnacji z obowiązku szkolnego dla dzieci 6-letnich (obecnie klasy ósme) ustalono limit na oddział w obowiązującej przez jeden rok zmianie do ustawy o systemie oświaty. Liczba uczniów w oddziale musiała być większa od siedmiu, a w przypadku, gdy była mniejsza organ prowadzący miał prawo wskazać miejsce realizacji obowiązku szkolnego.

Konsekwentnie powinny zostać określone standardy dotyczące liczby uczniów w szkołach, poniżej których szkoła może zostać zlikwidowana lub której utrzymanie w 100% będzie ponosiło Ministerstwo Edukacji i Nauki, w przypadku negatywnej opinii kuratora oświaty dotyczącej jej przekształcenia. Oczekujemy przywrócenia przepisów, w myśl których w przypadku konieczności likwidacji szkoły z powodu zbyt małej liczby uczniów wystarczająca byłaby niewiążąca opinia organu nadzoru pedagogicznego.

Uczestnicy XXXVII Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za najistotniejsze, wymagające wsparcia, uważają następujące problemy:

- wprowadzenie faktycznych zmian ustawowych w finansowaniu oświaty poprzez zapewnienie 100% finansowania wynagrodzeń pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych wraz z pochodnymi oraz wydatkami na świadczenia socjalne i inne,
- wprowadzenie systemu finansowania wychowania przedszkolnego opartego na subwencji oświatowej i objęcie subwencją dzieci 3-5 letnich,
- zmiana finansowania poprzez ustalenie stałej kwoty na oddział oraz dodatkowych wag subwencyjnych na ucznia,
- likwidację art. 30a Karty Nauczyciela i wynikającego zeń obowiązku wypłacania dodatków wyrównawczych,
- pełne finansowanie przez budżet państwa kosztów odpraw emerytalnych dla nauczycieli przechodzących na świadczenia emerytalne oraz finansowanie wynagrodzeń nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia przez ZUS,
- w szkołach o jednym oddziale podniesienie limitu dzieci w klasach I-III z 25 do 29 lub rezygnacja z limitu,
- ustalenie minimalnej liczby uczniów w oddziale – propozycja nie mniej niż 7 uczniów.

Warszawa, dnia 15 maja 2023 r.

Przewodnicząca
XXXVII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Anna Grygierek